

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2019 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 1/2019 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa annetaan Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja neuvoston päätöksen 2002/187/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2018/1727, jäljempänä *Eurojust-asetus*, täydentävät säännökset.

2 §

Kansallinen jäsen

Eurojust-asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kansallinen jäsen nimitetään määräaikaiseen virkasuhteeseen valtionsyyttäjäksi valtakunnansyyttäjän toimistoon. Jäsenen nimittämiseen

Eduskunnan vastaus EV 28/2019 vp

ja kelpoisuusvaatimukseen sovelletaan, mitä valtiosyyttäjän nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään.

3 §

Kansallisen jäsenen toimivalta

Kansallisella jäsenellä on Syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 10 §:ssä tarkoitettu toimivalta Eurojustin toimivaltaan kuuluvissa asioissa.

Kansallinen jäsen voi toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä tai suostumuksella:

- 1) saattaa rikosasian Eurojustin käsiteltäväksi;
- 2) tehdä vieraalle valtiolle rikosoikeudellista yhteistyötä koskevan pyynnön tai määräyksen;
- 3) päättää esitutkintaviranomaisen tai syyttäjän toimivaltaan kuuluvan rikosoikeudellista yhteistyötä koskevan pyynnön ja määräyksen täytäntöönpanosta Suomessa;
- 4) päättää Eurojustin järjestämässä koordinoitkokouksessa tarpeelliseksi katsotun esitutkintatoimenpiteen suorittamisesta Suomessa; sekä
- 5) päättää luvan myöntämisestä valvottuun läpilaskuun tai sen koordinoimisesta Suomessa.

Kansallinen jäsen voi päättää 2 momentin 2—5 kohdassa tarkoitettua esitutkintaviranomaisen tai syyttäjän toimivaltaan kuuluvasta toimenpiteestä kiireellisessä tilanteessa, jos hän ei saa yhteyttä viranomaiseen, jolla on toimivalta päättää toimenpiteestä. Ennen päätöksen tekemistä kansallisen jäsenen on oltava yhteydessä toimenpiteen täytäntöönpanosta vastaavaan viranomaiseen. Toimenpiteestä on viipymättä ilmoitettava viranomaiselle, jolla on toimivalta päättää toimenpiteestä, minkä jälkeen toimivalta päättää toimenpiteen jatkamisesta tai sen keskeyttämisestä on kyseisellä viranomaisella.

4 §

Varajäsen

Eurojust-asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettun kansallisen jäsenen varajäsenen tai varajäsenet määrää valtakunnansyyttäjän toimisto. Varajäsen toimii tarvittaessa kansallisen jäsenen sijasta. Varajäseneksi määrätään Syyttäjälaitoksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu syyttäjä.

Varajäsenellä on 3 §:ssä säädetty toimivalta, kun hän toimii kansallisen jäsenen sijasta.

5 §

Kansallisen jäsenen avustaja

Kansallisen jäsenen avustajan tai avustajat määrää valtakunnansyyttäjän toimisto. Avustaja toimii tarvittaessa kansallisen jäsenen sijasta. Avustajaksi määrätään Syyttäjälaitoksesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu syyttäjä.

Avustajan toimikausi on viisi vuotta, ja se voidaan uusida.

Avustajalla on 3 §:ssä säädetty toimivalta, kun hän toimii kansallisen jäsenen sijasta.

Eduskunnan vastaus EV 28/2019 vp

6 §

Kansalliset yhteyshenkilöt ja koordinointi

Valtakunnansyyttäjän toimisto nimeää yhden tai useamman Eurojust-asetuksen 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kansallisen yhteyshenkilön sekä vastaa mainitun artiklan 3 kohdassa tarkoitetun kansallisen koordinoinnin järjestämisestä.

Kansallinen jäsen päättää Eurojust-asetuksen 25 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla 20 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden pääsystä Eurojustin asianhallintajärjestelmän tilapäisiin tietokantoihin. Pääsyn edellytyksenä on, että se on tarpeen kyseisten henkilöiden Eurojust-asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Valtakunnansyyttäjän toimisto päättää Eurojust-asetuksen 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla 20 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden pääsystä Eurojustin asianhallintajärjestelmän hakemistoon. Valtakunnansyyttäjän toimiston on ilmoitettava Eurojustille ja Euroopan komissiolle tekemästään päätöksestä.

7 §

Yhteistyö kansallisten viranomaisten kanssa

Kansallisen jäsenen on viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle tietoonsa tuleista seikoista, jotka liittyvät tai voivat liittyä Suomessa käsiteltävänä olevaan rikosasiaan.

Kansallisen jäsenen on viipymättä toimitettava vieraasta valtiosta saamansa rikosoikeudellista yhteistyötä koskeva pyyntö toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi. Jos kansallinen jäsen tekee Eurojustin toimivaltaan kuuluvassa asiassa pyynnön toimivaltaiselle viranomaiselle Eurojust-asetuksen 8 artiklan 5 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa, kyseisen viranomaisen on käsiteltävä tällainen pyyntö ilman aiheetonta viivytystä.

8 §

Tietojen toimittaminen kansalliselle jäsenelle ja tämän oikeus käsitellä henkilötietoja

Rikosasian käsittelystä vastaavan viranomaisen on toimitettava kansalliselle jäsenelle Eurojust-asetuksen 21 artiklan 4—6 kohdassa sekä terrorismirikoksia koskevasta tiedonvaihdosta ja yhteistyöstä tehdyn neuvoston päätöksen 2005/671/YOS 2 artiklassa tarkoitettujen tietojen lisäksi muut välttämättömät tiedot, jotka ovat tarpeen Eurojustin tehtävien hoitamiseksi.

Mitä syyttäjän tiedonsaantioikeudesta säädetään Syyttäjälaitoksesta annetun lain 22 §:ssä, sovelletaan myös kansalliseen jäseneseen tämän hoitaessa Eurojust-asetuksen mukaisia tehtäviä.

Kansallinen jäsen saa käsitellä asian käsittelyssä Eurojustissa toimivaltansa nojalla saamiaan henkilötietoja salassapitosäännösten estämättä, ja luovuttaa niitä salassapitosäännösten estämättä Eurojustille.

Eduskunnan vastaus EV 28/2019 vp

9 §

Luvan antaminen henkilötietojen siirtämiseen kolmannelle maalle tai kansainväliselle järjestölle

Eurojust-asetuksen 56 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua ennakkoluvan henkilötietojen siirtämiseen kolmannelle maalle tai kansainväliselle järjestölle voi antaa alkuperäisen siirron toteuttanut toimivaltainen viranomaisella ottaen asianmukaisesti huomioon rikoksen vakavuuden, henkilötietojen alkuperäisen siirron tarkoituksen ja muut asiassa merkitykselliset seikat.

10 §

Eurojustia koskevat kansalliset päätökset ja ilmoitukset

Valtakunnansyyttäjän toimisto:

- 1) päättää Eurojust-asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla kansallisen jäsenen varajäsenen ja avustajan tavanomaisesta työskentelypaikasta ja ilmoittaa tarvittaessa päätöksestä Eurojustille;
- 2) päättää kansallisen jäsenen varajäsenten ja avustajien lukumäärästä ja ilmoittaa Eurojustille ja Euroopan komissiolle kansallisen jäsenen, varajäsenten ja avustajien nimittämisestä Eurojust-asetuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti;
- 3) päättää Eurojust-asetuksen 11 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla, lähetetäänkö Suomesta toinen henkilö vahvistamaan Eurojustin Suomen kansallista osastoa, jos Suomen kansallinen jäsen on valittu Eurojustin puheenjohtajaksi;
- 4) päättää Eurojust-asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua päivystävän koordinaation järjestämisestä ja päivystävän koordinaation edustajille maksettavista palkkioista; sekä
- 5) voi määrätä Eurojust-asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kansallisen asiantuntijan määrääjäksi Eurojustiin.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan Eurojustia koskevan päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta annettu laki (742/2010).

Laki

Syyttäjälaitoksesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 7 § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 28/2019 vp

7 §

Syyttäjät

Syyttäjiä ovat:

- 1) valtakunnansyyttäjä ja apulaisvaltakunnansyyttäjä;
- 2) valtiosyyttäjä;
- 3) johtava aluesyyttäjä ja johtava maakunnansyyttäjä;
- 4) erikoissyyttäjä;
- 5) aluesyyttäjä ja maakunnansyyttäjä;
- 6) apulaissyyttäjä.

Suomen kansallisesta jäsenestä Eurojustissa säädetään Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

yhteisistä tutkintaryhmistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhteisistä tutkintaryhmistä annetun lain (1313/2002) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 304/2014, seuraavasti:

2 §

Tutkintaryhmän kokoonpano

Tutkintaryhmä koostuu sen perustaneiden valtioiden toimivaltaisista viranomaisista. Tutkintaryhmään kuuluu myös tutkintaryhmään ilmoittautunut Suomen toimivaltainen syyttäjä. Sen mukaan kuin sopimuksessa erikseen määrätään, tutkintaryhmään voi kuulua myös muita henkilöitä. Tutkintaryhmän kokoonpanosta on määrättävä tutkintaryhmän perustamista koskevassa sopimuksessa.

Jos tutkintaryhmä koskee Suomea ja tutkintaryhmää varten myönnetään Euroopan unionin rahoitusta, tutkintaryhmään on kutsuttava Eurojustin Suomen kansallinen jäsen. Kansallinen jäsen toimii tutkintaryhmässä Suomen kansallisena syyttäjäviranomaisena ja hänellä on Syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 10 §:ssä tarkoitettu toimivalta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 143 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 143 §:n 3 kohta seuraavasti:

143 §

Tietojen luovuttaminen toiselle viranomaiselle

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä valvonnassa saamansa tiedon tai asiakirjan jos se on tarpeen:

3) syyttäjälle Syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 22 §:ssä säädettyssä laajuudessa virkatehtävien suorittamista varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

kilpailulain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kilpailulain (948/2011) 39 §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 721/2019, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 28/2019 vp

39 §

Tietojenvaihto viranomaisten välillä

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tiedon tai asiakirjan, jonka se on saanut tai laatinut tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä, jos se on tarpeen:

5) syyttäjälle Syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 9 §:ssä säädettyjä tehtäviä varten;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 35 § seuraavasti:

35 §

Viivästykset

Jos luovuttamisasiaa ei ole lainvoimaisesti ratkaistu 60 päivän kuluessa luovutettavaksi pyydetyn kiinniottamisesta, syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä pyynnön esittäneen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Jos luovutettavaksi pyydetty on suostunut luovuttamiseen, eikä asiaa ole lainvoimaisesti ratkaistu kymmenen päivän kuluessa suostumuksen antamisesta, syyttäjän on vastaavasti tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus.

Jos luovuttamisasiaa ei ole lainvoimaisesti ratkaistu 30 päivän kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräaikojen päättymisestä, syyttäjän on ilmoitettava viivästyksestä ja sen syystä Eurojustille.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta sekä esitutkinnan ja syytetoimien siirtämisestä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta sekä esitutkinnan ja syytetoimien siirtämisestä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (295/2012) 9 §:n 1 momentti seuraavasti:

9 §

Yhteisymmärrykseen pääsemiseksi noudatettava menettely

Jos toimivaltaiset viranomaiset eivät ole päässeet 8 §:ssä tarkoitetuissa neuvotteluissa yhteisymmärrykseen rikosoikeudellisen menettelyn siirtämisestä, toimivaltaisen viranomaisen tulee tarvittaessa antaa asia Eurojustin käsiteltäväksi. Edellytyksenä on, että Eurojust on toimivaltainen käsittelemään kyseisen rikoksen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 19.11.2019

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri